

Положај манастира Српске православне цркве, Крупа - који ове (2017) године обележава 700 година, писац [Мирко Королија](#) овако описује: „У подножју огромног Велебита, на једној малој равници, где се речица Крупа улива у Зрмању, изграђено је једно хришћанско, једно наше народно светилиште, Манастир Крупа, посвећен Успенију Богоматере

И Королија, као и бројни други аутори, наводи годину оснивања, 1317. „у доба Краља Милутина, баш онда кад се на овога био дигао мађарски краљ Карло Роберт

„Али манастир је довршен тек за његовог великог и трагичног наследника, полуслепог Дечанског, дочим га је Душан поновио и обдарио земљама и другим прилозима. Исто тако касније, јер је био на гласу као светилиште и жариште вере, даривала га је богато благочестива, достојна Света Мати Ангелина и њена деца деспоти Ђорђе и Јован “ (Бранковићи).

Турци су Крупу рушили 1502. и 1612, народ је обнављао, а данашњи облик је добила 1855, наставља Мирко Королија. И он истиче, посебно, архимандрита [Герасима Зелића](#) (1752-1828): „...

Над Крупом зрачи једна једина централна историска фигура, иначе преко његовог животописа добро познатог архимандрита, Герасима Зелића... Јогунаст инација и амбициозан, један дух немиран, не зато што би носио у себи једну страст стварања или великих дела, него једну једину страст, да се домогне епископске титуле, човек који једнако уме да се у ту сврху улагује млетачкој Серенисими, као и аустриском Кајзеру, закатаринској Русији, као и француском Императору, оставља за собом један доста песимистичан утисак... Његово просјачење по свету да овом манастиру науче што више прилога и омогући његово материјално благостање, и онда његова борба под конач живота за злогласним првим епископом далматинским Венедиктом Краљевићем и његов трагичан слом и свршетак у аустријској интернацији...

Први српски министар просвете Доситеј Обрадовић како је написао, после него је „прешао Вучјак планину“ и прешао из Лике у Далмацију, кратко је боравио у овом манастиру (пролеће 1761). Одатле су га крупски монаси упутили да буде учитељ у српским селима Книнске крајине где учитеља, до тада није било или их је било веома мало. У Крупи је, стотинак година касније, [Симо Матавуљ](#), будући велики српски

књижевник, провео три или четири године после шест разреда ниже шибенске Гимназије. Отишао је код свог стрица игумана, спремао се за калуђера али је одустао и уписао се у задарску Препарандију (учитељска школа) после које је неколико година био учитељ у српским далматинским селима

[Ђеврске](#)

и

[Ислам Грчки](#)

. Исаија Олујић (1823-1902), познат као архимандрит Исаија, касније је био професор Богословије у Задру. Архимандрит Исаија је забележио: „

Просветна активност манастира Крупе имала је у разна времена и разне облике рада. Од постанка манастиревог до данас, одгајају се у њему младићи у читању, појању, типичу, писању, а неки и у другим црквеним наукама. Поред овог одгоја... 8. новембра 1846. овдје је створена била мања, основна помоћна српска школа са 12 дјеце

“ . Пише и да су некад „трговци и властела из градова и вароши“ слали братији у манастир јестива, нарочито поснога (из Грачаца су слали и просфоре) и гостили братију кад би ко тамо долазио. Игуман Павле Козлица бринуо је, као о својој кући, о овом манастиру у тешким годинама после Другог светског рата, а међу последњим избеглицама - старцима пренет је (дословно готово на рукама) у манастир Жичу у Србији, одатле су враћени његови посмртни остаци да од 2009. године почивају у порти Крупе.

- Политика, [Светиња са седам живота](#) (2017)
- Радио телевизија Србије, [Седам векова постојања манастира Крупе у Хрватској](#) (2017)
- Епархија Далматинска: <http://www.eparhija-dalmatinska.hr/Manastiri-Krupa-L.htm>